

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

TMUN 2023 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ

HAZIRLAYAN: Yiğit Kurşun

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

İÇİNDEKİLER

Genel Sekreterin Mesajı.....4

Komitenin Tarihçesi ve Yapısı.....5

Gündem 1 - Üretim-Tedarik Zinciri ve Ülkeler Arası Lojistik Sorunu

Problemin Tanımı.....6

Kavram Sözlüğü.....6

Problemin Çıkış Noktası.....7

Problemin Güncel Durumu.....8

Problem Hakkında Yapılabilecek Çalışmalar.....10

Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular.....11

Araştırma Önerileri12

Kaynakça.....12

Gündem 2- Ülkeler Arası Enerji Anlaşmaları ve Son Jeopolitik Gelişmelerle Ortaya Çıkan Enerji Arz Güvenliği Krizi

Problemin Tanımı.....13

Problemin Güncel Durumu, Ekonomik ve Sosyal Yapıya Etkisi.....13

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Problem Hakkında Alınan Önemler ve Sunulmuş Çözüm Önerileri

.....15

Problemde Rol Oynayan Aktörler.....16

Bildiri Teklifinin Yanıtlaması Gereken Sorular.....16

Araştırma Önerileri17

Kaynakça.....17

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

GENEL SEKRETERİN MESAJI

Sevgili Delege,

21-22-23 Ocak 2023 tarihlerinde gerçekleştirilecek olan TAKEV Model Birleşmiş Milletler Konferansı'nın üçüncü resmi oturumunda yönetim ekibimiz adına sizleri ağırlamaktan onur duyuyoruz. Geçmiş yıllara dayanan deneyimlerimizin, bu yılki TMUN'u unutulmaz bir deneyim hâline getirmek için bize gerekli deneyimi sağladığına inanıyoruz ve bu üç günü sizlerle paylaşacak olmaktan mutluluk duyuyoruz.

TMUN'23'ün yönetim ekibi olarak zorlu ve düşündürücü gündem maddelerimizle tüm katılımcılar için ufuk açıcı bir konferans ortamı yaratmayı amaçlıyoruz. Çalışkan ve özverili akademik ekibimiz, güçlü bir tutkuya sahip oldukları konular üzerine yoğunlaşarak güncel ve geniş kapsamlı komite ve gündem maddelerini ortaya çıkardı. Konferansımızda düşündürücü Genel Kurul Komitelerinden dinamik krizlere kadar uzanan 9 komitemiz arasından delegelerin ilgi alanlarına uygun bir komite bulacaklarına gönülden inanıyoruz.

Çalışkan delegelerimizden yenilikçi fikirler görmeyi dört gözle bekliyor ve tüm katılımcıların modern dünya problemlerine yeni bir bakış açısı kazanmış olarak konferanstan ayrılmalarını umuyoruz.

Saygılarımla,

Doğa Naz Kuzucu

TMUN'23 Genel Sekreteri

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

KOMİTENİN TARİHÇESİ

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) Birleşmiş Milletler'in ana organlarından biridir. 14 BM ajansı, işlevsel komisyon ve beş bölgesel komisyonun, ekonomik, sosyal ve ilgili çalışmaların koordinesinden sorumlu konseydir. 54 üyesi bulunmaktadır. 1998 yılından bu yana, aynı zamanda Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) kilit komiteleri, maliye bakanları ile bir toplantı yapar.

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) Görev ve Yetkileri Genel Kurul'un 1950 yılı Kasım ayında aldığı "Barış için Birleşmek" kararı uyarınca Genel Kurul; Güvenlik Konseyinin uluslararası barışı tehdit eden, barışı ihlal eden ya da saldırı durumlarında üyeleri arasında oy birliği sağlayamadığı için görevini yerine getirememesi halinde harekete geçebilir. Kurul; barış ihlali ve saldırı gibi durumları da içeren gelişmelerde üye devletlere ortak önlem alma konusunda tavsiyede bulunmak ve uluslararası barış ve güvenliğini korumak ve yeniden inşa etmek için gereken durumlarda silahlı kuvvet kullanma konularını derhal masaya yatırmakla yetkilidir.

Ekonomi ve Sosyal Konseyi, Birleşmiş Milletler nezdinde politika önerilerini formüle etmekte, uluslararası ekonomik ve sosyal konuların gündeme getirilmesi ve tartışılması için merkezi bir forum olarak hizmet vermektedir. Bunun yanında, sivil toplum kuruluşları, BM çalışmalarına katılmak için bu Konsey'den statü almaktadır. Ekonomik ve Sosyal Konsey'in görev ve yetkileri şunlardır

- Uluslararası ekonomik ve sosyal konuları ele almak ve Birleşmiş Milletlere üye devletlere siyasi tavsiyelerde bulunacak ana forum niteliğini taşımak;
- Uluslararası ekonomik, sosyal, kültürel, eğitim, sağlık ve ilgili konularda çalışmalar yapmak, rapor hazırlamak ve tavsiyede bulunmak;
- İnsan haklarına ve temel özgürlüklere saygı gösterilmesini sağlamak ve uygulamak;
- Ekonomik, sosyal ve ilgili alanlarda büyük uluslararası konferanslar hazırlamaya ve organize etmeye yardımcı olmak ve bu konferansların koordineli olarak takibini yapmak;
- Birleşmiş Milletler'e bağlı özel teşkilatların çalışmalarını yine onlara danışarak ve tavsiyede bulunarak ve Genel Kurul'a tavsiyelerde bulunarak koordine etmek.

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Gündem 1 - Üretim-Tedarik Zinciri ve Ülkeler Arası Lojistik Sorunu

PROBLEMİN TANIMI

Lojistik tanımı yapılması gerekirse;

Lojistik, ham maddenin ilk noktadan, ürünün tüketildiği son noktaya kadar olan hareketi, depolanması, planlanması, uygulanması ve kontrol edilmesidir

Ülkelerin her geçen gün gelişen üretim kapasitesi ve ülkeler arası ticaret ağları kurulması sebebiyle lojistik sektörü önemini her gün daha da arttırmaktadır. Özellikle son 3 yılda tüm dünyada yaşanan Covid - 19 pandemisi koşullarında lojistik sektörünün önemi bir kez daha kendini göstermiştir. Ancak pandemi koşullarında insanların normal hayatlarına devam edememesi sonucu ülkeler arası ticaret ağları ve lojistik sektörü zarar görmüştür. 2022 yılı 4. çeyreği ve 2023 1. çeyreği kapsamında pandemi koşullarının hafifletilmesi hatta bazı ülkelerde tamamen kaldırılması sonucu ülkelerin üretim kapasitelerinde ve lojistik sektörüne ihtiyaçlarında gözle görülür bir artış yaşanmıştır. Ancak pandemi sonrası normalleşme sürecinin planlanarak bir yol haritası çıkarılması gerekmektedir.

KAVRAM SÖZLÜĞÜ

Lojistik: Müşteri istekleri karşılanmak üzere, hammaddenin başlangıç noktasından, ürünün tüketildiği son noktaya kadar olan tedarik zinciri içindeki malzemelerin, destekleyici hizmetlerin, bilgi akışının etkili ve verimli bir şekilde, her iki yöne doğru hareketinin ve depolanmasının planlanması, uygulanması ve kontrol edilmesidir.

Ticaret Ağı: Birbirleri arasında ortak çıkarları bulunan iki veya daha fazla ülkenin birbirine hammadde veya ürün satışıyla oluşan bağlantı.

Gelişmiş Ülke: Dünya Bankasına göre kişi başına 12.536 \$ veya daha yüksek Gayri Safi Milli Geliri olan herhangi bir ülkenin yüksek gelirli olduğunu ve bu nedenle gelişmiş olduğunu kabul etmektedir.

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Gelişmekte Olan Ülke: Dünya Bankasının kabul etmiş olduğu 12.536 \$'lık Gayri Safi Milli Gelirin altında değere sahip her ülke Gelişmekte Olan Ülke statüsündedir.

Gelişmemiş Ülke: Az gelişmiş bir ülke veya daha az gelişmiş bir ülke, kişi başına düşen gayri safi yurtiçi hasıla (GSYİH) düzeyi düşük olan ve sürdürülebilir ekonomik büyümesine yapısal engeller sunan bir ülkedir. Diğer bir deyişle, azgelişmiş ülkeler kişi başına düşen gelirin düşük olmasının yanı sıra genişlemelerini yavaşlatan sosyal, kültürel ve politik sorunlarla da karşı karşıyadır. Bu şekilde, kendilerini yüksek genişleme oranlarına ulaşan gelişmekte olan pazarlardan farklılaştırıyorlar.

PROBLEMİN ÇIKIŞ NOKTASI

İnsanoğlunun ihtiyaçlarını karşılama isteğiyle beraber sosyalleşmesi de ticaretin gelişmesinde etkili olmuştur. Ticaretin dünyadaki ilk örneği takas sistemidir. İnsanlar, hammaddenin yetersiz olması ve bir ürünü üretme yeteneklerinin kısıtlı olmasından ötürü kendi ellerindeki ürünü ihtiyaç duydukları ürün karşılığında değiştirerek en ilkel yöntem olan takası keşfetmişlerdir. İlerleyen süreçte ise medeniyetler arasında belirli takas kriterleri belirlenmiştir. Bu kriterleri ise günümüz ekonomik sisteminin başlangıç noktası gibi düşünebiliriz. Örneğin tarlanızdaki bir demet arpayı takas bölgelerinde belirlenen kriterlere göre sabit bir pariteye göre ihtiyacınız olan bir ürünle takas edebiliyordunuz. Bunu günümüzdeki kur sistemi gibi düşünebiliriz. Günümüzde ise gelişen teknoloji ve piyasalar neticesinde artık bindebirlik değişimleri saliselerle ifade edebileceğimiz sürelerde gözlemleyebiliyoruz. Bu yüzden ülkelerin ve şirketlerin piyasa değerlerini sabit bir seviyede tutma önemi ve zorluğu artmıştır.

2019 yılının son ayı olan Aralık ayında Çin'in Wuhan eyaletinde bir virüs tipi saptandı. Sars virüsü ailesinden olduğu düşünülen bu virüs ilk etapta çok önemsizlenerek DSÖ (Dünya Sağlık Örgütü) tarafından pandemi ilan edilmedi, bu yüzden hastalık kısa sürede tüm eyalette etkisini gösterdi. Hastalığın ilerleyen 3 ay içerisinde özellikle 65 yaş üstü kesimde ölümlere neden olmasından dolayı DSÖ tarafından 11 Mart 2020 tarihinde küresel pandemi ilan edildi. Pandemi koşulları neticesinde hem insanlar üzerinde hem de piyasalar üzerinde oluşan baskı sonucu tüm dünyada oluşan ekonomik gerilemenin çözümü için BM üye ülkelerinin toplanması beklenmektedir.

PROBLEMİN GÜNCEL DURUMU

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Lojistik de Covid-19 salgınından en fazla etkilenen sektörlerin başında gelmektedir. Bilindiği gibi ilk Covid-19 vakası, Çin'in Wuhan kentinde görülmüş, kişisel temas ile buradan tüm dünyaya yayılım göstermiştir. Çin'in bu durumunun yanında birçok ülkenin önemli bir tedarikçisi olması, vaka sayılarının hızla artmasıyla bu tedarikçi rolünü yerine getirememesi, Batı ülkelerinde üretimi pek çok sektörde durma noktasına getirmiştir. Çin'in ihracatında yaşanan düşüşle, konteyner hatlarında seferler iptal olmaya başlamış, boş konteynerler geri getilemeyince maliyetler yükselmiştir. Kaldı ki dünyada ithalat-ihracat dengesizliğinden doğan bu sorun, sonrasında maliyetlerin artışıyla ithalat ve ihracat süreçlerini olumsuz etkiler hale gelmiştir. Salgının ilerleyen dönemlerinde, sadece konteyner bulabilen firmaların ihracatlarını gerçekleştirdikleri ancak bu konteynerler geri gelmediği için lojistik firmalarına zaman zaman mal bedelini aşabilen demuraj bedeli ödemek zorunda kalmışlardır.

Dünyadaki en ciddi ekonomik sorunları yaşayan ülkeler ise şunlardır ;

ÇİN HALK CUMHURİYETİ

Dünya'nın Fabrikası diyebileceğimiz Çin Halk Cumhuriyeti, bahsettiğimiz konuda önemli bir rol oynuyor. Pandeminin Çin toprakları üzerinden yayılmasının haricinde üretim kapasitesinde ve üretim sonrası lojistik imkanlarında büyük bir küçülmeye giden Çin, şüphesiz ki dünyada ekonomik alanda en büyük darbeyi alan ülke konumunda. Özellikle diğer ülkelerde de bahsettiğimiz üzere Çin'in Asya kıtasında bulunması ve ürünlerini genellikle deniz ve hava yoluyla nakletmesi sebebiyle ekonomisinde büyük bir gerileme yaşamış. Ancak sonrasında arz - talep dengesinin tekrar normale dönmesi ve pandemi yasaklarının hafifletilmesi sonucu üretim hızlandırılıp zarar azaltılmaya çalışılmıştır. OECD verilerine göre 2013 - 2019 yılları arası ortalama büyüme %6.8 iken 2019'da %6'ya, 2020'de %2.3'e düştüğünü; 2020'nin son çeyreğinde ise büyüme oranlarının artarak %5.7'ye çıktığını gözlemliyoruz.

HİNDİSTAN CUMHURİYETİ

Dünya'da Çin Halk Cumhuriyeti'nden sonra en kalabalık nüfusa sahip 2. ülke olan Hindistan Dünya'nın Fabrikası diyebileceğimiz ülkeler bir tanesi. Özellikle Apple ve Wolkswagen Group gibi büyük şirketlerin üretimlerini Çin'den Hindistan'a kaydırması veya fabrikalarını direkt Çin yerine Hindistan'a açmaları üzerine üretim artmıştır ve her geçen gün artmaya devam etmektedir.

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

2020 yılında Hindistan'ın toplam ihracatı 275.5 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Ticaret dengesi ise ithalat lehine gelişerek 92.5 milyar dolar oldu. İthalat ise 368 milyar dolar olarak gerçekleşmişti. Bu verilere bakılarak mal satışından çok alışının olduğundan bahsedebiliriz ancak ihracat ve ithalat değerleri birbirine yakın olduğu için lojistik Hindistan için de önemli bir yere sahip.

Ancak Hindistan'ın bulunduğu coğrafi konum Çin ve Japonya gibi Asya kıtası üzerinde olması ve üretimden çıkan ürünlerin hedef kitlesinin Avrupa ve Kuzey Amerika ülkeleri olmasından dolayı lojistik ihtiyacını deniz ve hava yoluyla sağlamaktadır. Ancak Covid 19 pandemisi en çok hava yolları ve deniz yollarına zarar verdiği için Hint ekonomisi de etkilenmiştir.

Hindistan'da büyüme oranı 2013-2019 yılları ortalaması %6.8 olurken 2019'da %4'e gerilemiş, 2020'de ise büyük bir düşüşle %-7.7 değerlerini görmüştür.

JAPONYA

Japonya'da Covid-19 pandemisinden en ağır darbeyi almış ülkelerden birisidir. Japonya'nın bulunduğu coğrafi konum Asya kıtasında olduğundan ve Çin ile olan coğrafi yakınlığı sebebiyle hastalık hızla ülke geneline yayılmıştır. Ancak Japon hükümetinin aldığı hızlı kapanma politikası ve halkın bilinç seviyesi sayesinde hastalığın seyri tüm dünyadan daha önce kontrol altına alınmıştır.

Japonya ekonomisi, nominal olarak dünyanın üçüncü büyük ve satın alma gücü bakımından dördüncü büyük ekonomisi olup dünyanın ikinci büyük gelişmiş ekonomisidir.

Japonya, dünyanın en önemli otomobil üreticilerinden birisidir. Bu otomobil firmaları Avrupa ve Amerika'da bir çok farklı firma ile parça tedarik ve üretim işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Yine aynı şekilde dünyanın en büyük elektronik eşya üreticisi konumunda olan Japonya, dünyanın bir çok farklı yerinden şirketlerle ortak çalışmalar yürütmektedir.

Bu nedenle Japonya'nın kendisi gibi gelişmiş ülkelerle iletişimi ve ticaret ağlarının devamlılığı çok önemlidir. Bu yüzden Japonya, kara taşımacılığı dışında ham madde ve ürünlerini lojistik sektörünün her dalıyla ticaret yaptığı ülkelere göndermektedir.

Ayrıca Japonya bir ada ülkesi olmasından mütevellit diğer ülkelerle ticaretini deniz ve hava yoluyla yapmaktadır. Covid 19 pandemisinin etkisinin hava taşımacılığı üzerindeki etkisi, 9 Eylül saldırılarının ABD'ye olan ekonomik etkisinden daha ağır olduğu düşünülmektedir.

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Tablo 2: Dünya Ekonomisinde Ağırlığı Olan Bölge ve Ülkelerde Büyüme Oranları (Reel GSYİH'da % Artış)

	2013-2019 Ortalama	2019	2020	2020 Son Çeyrek
Dünya	3.3	2.7	-3.5	-0.9
G-20	3.5	2.8	-3.1	-0.4
OECD	2.2	1.6	-4.8	-2.9
ABD	2.5	2.2	-3.5	-2.4
Euro Alanı	1.8	1.3	-6.7	-4.7
Japonya	0.8	0.0	-4.7	-1.0
Çin	6.8	6.0	2.3	5.7
Hindistan	6.8	4.0	-7.7	
Brezilya	-0.3	1.4	-4.1	

Kaynak: OECD, https://www.oecd-ilibrary.org/economics/a-significant-but-uneven-global-recovery_463dc6dc-en (13.09.2021).

PROBLEM HAKKINDA YAPILABİLECEK ÇALIŞMALAR

Özellikle dünyanın çoğu ülkesinde pandemi koşullarının sona ermesi, gelişmiş ülkelerde aşılama sürecinin tamamlanması ve hastalığın kontrol altına alınması sayesinde dünya hızlı bir normalleşme sürecinin içine girmiştir. Ancak virüsün yeni bir mutasyona uğramayacağı veya yeni bir salgın tehlikesi altında olmadığımızın garantisi verilemediği için gelecekteki bir pandemi ihtimali için ülkelerin belirli önlemler alması gerekmektedir.

Bir pandemi başlangıcında öncelikle sosyal önlemler alınması, sonrasında ise ekonomik önlemler alınması gerekmektedir. Konumuz olan ekonomik önlemlerin en başında ülkelerin kendi vatandaşlarına en iyi şekilde hizmetinden sonra ekonomilerini koruma önceliği gelmektedir. Ancak modern dünyada tüm ülkelerin birbirine ticari ağlarla bağlanmış ve bütün ülkelerin birbirine ihtiyaç duyar halde olması sebebiyle herhangi bir pandemi durumu ülke ekonomilerine büyük zararlar vermektedir.

11 Mart 2020 tarihinde dünya genelinde pandemi ilan edilmesi sonucu tüm ülkeler hızlı bir kapanış sürecine girmiş ve tüm ülkelerin birbirine ihtiyaç duyduğu gerçeği gözardı edilmiştir. Yaşanan bu ekonomik gerilemenin tekrar yaşanmaması adına BM üye ülkelerin bir araya gelerek bu konuyu tartışmaları ve çözüm yolları araması gerekmektedir. Deniz yolu taşımacılığı sırasında ülkelerin uyguladıkları birbirinden farklı pandemi kuralları sebebiyle özellikle konteynerlerin gümrüklerde veya limanlarda uzun süreler bekletilmesi,

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

beklemeler sonucu taşınan ürünlerin zarar görmesi veya konteynerlerin kaybolması sonucu ülkelerin ekonomik değerlerinde ve ticaret hacimlerinde önemli düşüslere neden olmuştur. Karayolu taşımacılığında ise sınırların ve gümrük kapılarının kapatılması sonucu özellikle gıda ve ham maddelerde maddi zarar oluşmuş, dışa bağımlı ülkelerde ham madde ve gıda krizi yaşanmıştır.

Aynı örneklere havayolu taşımacılığından da örnekler verilebilir ancak havayolu taşımacılığı büyük bir oranda yolcu taşımacılığından oluştuğu için ülke ekonomilerine önemli bir etkisi olmamıştır.

Ayrıca eklemek gerekirse havayolu taşımacılığında oluşan bu duraksama dönemi, insanların yaşadıkları bölgede kalmasını zorunlu tuttuğu için İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 13. Maddede açıkça belirtilmiş olan seyahat özgürlüğüne karşı çıkmıştır. Hatta bir takım insanların ülkesine dönememesine ve pandemi ilan edilmeden önce seyahat ettikleri ülkede mahsur kalmalarına sebep olmuştur.

BİLDİRİ TEKLİFİNİN YANITLAMASI GEREKEN SORULAR

- Ülkelerin Covid 19 pandemisinden aldıkları ekonomik zarar nedir, bu zararlar normalleşme sürecinde nasıl geri karşılanabilir ?
- Ülkelerin pandemi sürecinde karşılaştıkları lojistik sorunlar nedir, benzer bir süreç yaşanırda daha verimli nasıl yönetilmelidir ?
- Bir sonraki pandemi, afet veya acil durumda ülke ekonomileri nasıl korunmalıdır, herhangi bir kapanma anında nasıl bir yol haritası çıkarılmalıdır?
- Dünya ülkeleri ekonomilerini korumak için ortak bir fon oluşturabilir mi, oluşturulursa kullanılacak miktar hangi pariteye göre belirlenmelidir ?

ARAŞTIRMA ÖNERİLERİ

Pandemi başlangıçtan süre gelen ekonomik gerileme ve normalleşme süreci sonrası hızlanan dünya ticareti sonrası ;

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

- Pandemi öncesi ve sonrası ülkelerin ekonomik değerleri,
- En az 2 ülkeyi içeren ticaret ağlarının pandemi öncesi, pandemi dönemi ve pandemi sonrası normalleşme sürecindeki durumu,
- Özellikle Asya ülkelerinin bir sonraki acil durumda izleyebilecekleri ticaret ağları yönetimleri araştırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- <https://osmancikmyo.hitit.edu.tr/tr/yolojistikprogrami/detay/lojistik-nedir-lojistik-kisaca-tanimi-ve-lojistigin-tarihsel-gelisimi>
- <https://tr.economy-pedia.com/11037651-underdeveloped-country>
- <https://hukukbook.com/birlesmis-milletler-ekonomik-ve-sosyal-konseyi-ecosoc/>
- <https://www.btsoekonomi.com/haber-detay/covid-19-salgini-surecinde-lojistik-sektoru>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Japonya_ekonomisi
- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1446802>
- <https://www.hurriyet.com.tr/dunya/pandemi-bitti-derken-yeni-uyari-dsoun-en-yetkili-ismi-konustu-uzun-covid-icin-harekete-gecin-42152171>

Gündem 2- Ülkeler Arası Enerji Anlaşmaları ve Son Jeopolitik Gelişmelerle Ortaya Çıkan Enerji Arz Güvenliği Krizi

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

PROBLEMİN TANIMI

Dünya üzerinde yaşayan her canlı yaşamını devam ettirmek için enerji üretmek zorundadır. Bu yüzden enerjiye ulaşım insanların en doğal haklarından biridir. Günümüz dünyasında ise kendi enerji ihtiyacını karşılayabilen ve karşılayamayan ülkeler bulunmaktadır. Bu nedenle ülkeler arası enerji ticaret anlaşmaları yapılmaktadır. Ancak bu anlaşmalar ülkeler arası politik gerilimlerden ötürü kesilebilir veya bozulabilir. Anlaşmaların ülkeler arası politik meselelerden etkilenmesi ise sadece anlaşmayı kapsayan ülkeleri değil, o ülkenin ürettiği ürünleri pazarladığı bütün ülkeleri etkilemektedir. Bu durum ise dünya ekonomisini derinden etkilemektedir. BM üye ülkeleri bu anlaşmaların daha sağlam temellere oturarak ve ülkeler arası politik meseleleri çözüme kavuşturarak dünya ekonomisine büyük katkılarda bulunabilirler.

PROBLEMİN GÜNCEL DURUMU, EKONOMİK VE SOSYAL YAPIYA ETKİSİ

Rusya- Ukrayna Örneği: Rusya - Ukrayna gerilimi, 2014 yılında başlayıp özellikle 21 Şubat 2022 tarihinden sonra temposunu arttırarak günümüze kadar gelen askeri ve diplomatik krizdir.

2014 Rusya'nın Kırım'ı ilhakı ve Rusya - Ukrayna sınırında bulunan Donbass bölgesindeki savaşın devam etmesi iplerin gerilmesine neden olan olaylarken, Rus hükümetinin 21 Şubat 2022'de Donetsk ve Luhansk Halk Cumhuriyetlerini resmen tanıması geniş çaplı bir istilaya dönüştü.

İlk paragrafta aslında savaşın yeni olmadığını, 2014 yılından beri devam etmekte olduğunu görüyoruz. Ancak bizim, savaşı sanki yeniymiş gibi görmemizin sebebi medyanın daha çok savaşı lanse etmeye başlaması ve savaşın şiddetini arttırması olarak gösterilebilir. Donbass bölgesi Ukrayna'nın doğusunda Rusya'ya yakın bir bölgede yer alması ve halkının büyük bir çoğunluğunu Rus halkının oluşturması sebebiyle Rus hükümeti bu bölgeyi ilhak etmek istemiştir.

Bu hareket sonucu Rusya'ya dünyanın birçok ülkesinden tepkiler yükseldi ve bu tepkiler sonucu ekonomik olarak güçlü ve Rusya ile ticaret ilişkilerine sahip ülkeler ambargo kararları açıklamaya başladılar. Bu ülkelere ve ambargo kararlarına örnek vermek gerekirse;

- ABD havasahası tüm Rus uçaklarına kapatıldı.
- ABD vatandaşlarının Rusya Merkez Bankası, Rusya Ulusal Varlık Fonu ve Rusya Maliye Bakanlığı ile işlem yapması ABD Hazine Bakanlığı tarafından yasaklandı.

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

- ABD, Vnesheconombank (VEB) ve Promsvyazbank (PSB) gibi 42 şirketi iştiraki yaptırım listesine aldı.
- Kuzey Akım 2 doğal gaz boru hattının yapımcısı şirket yaptırım kapsamı altına alındı.
- Aleksey Mordashov (Rusya'nın en zengin iş insanı ve TUI'nin CEO'su) AB tarafından yaptırım listesine alındı.
- Yedi Rus bankası; Avrupa Komisyonu, ABD, Birleşik Krallık ve Kanada ile birlikte SWIFT sisteminden çıkarıldı. .
- AB'de Rus Devletine ait olan basın organları Russia Today (RT) ve Sputnik'in yayın yapması yasaklandı.
- Almanya, Kuzey Akım 2 doğal gaz boru hattını iptal ettiğini duyurdu.
- Rusya'ya petrol rafinerileri için gerekli mal, hizmet ve teknoloji gönderilmesine yasak getirildi.

Ancak Rusya'ya yaptırım uygulamak görüldüğü kadar kolay bir durum değildir. Çünkü Rusya coğrafi konumu itibarıyla dünyanın çok önemli doğalgaz kaynakları üzerinde bulunur ve tüm dünyaya doğalgaz ihracatını gerçekleştirir.

Anadolu Ajansı 19 Haziran 2020 tarihli yazısına göre;

“Geçen yıl dünyada kanıtlanmış en fazla doğal gaz rezervine sahip ülke, 38 trilyon metreküple Rusya olarak belirlendi. Bu ülkeyi 32 trilyon metreküplük doğal gaz rezerviyle İran ve 24,7 trilyon metreküple Katar izledi.”

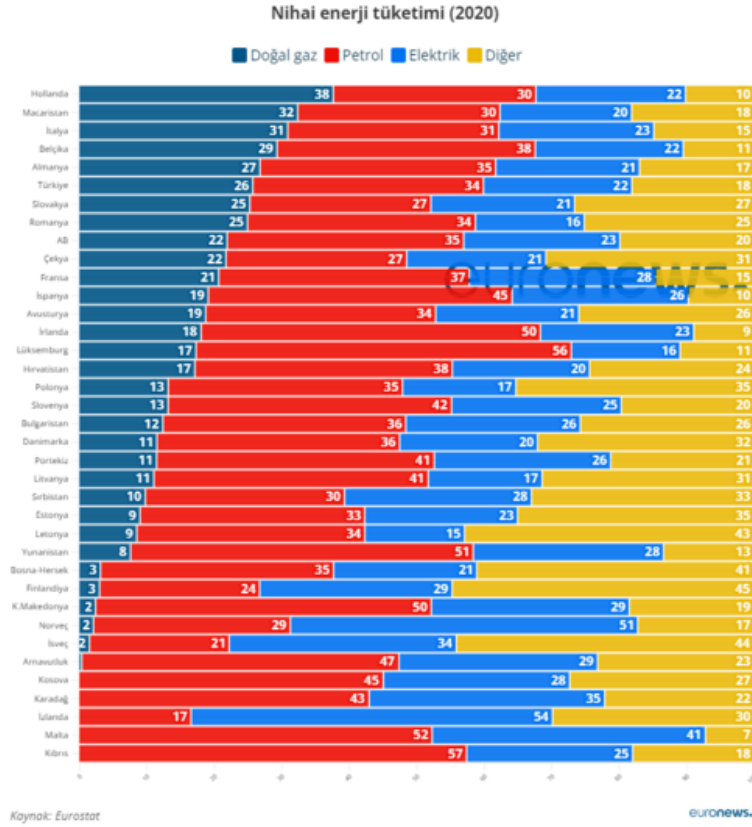
Rus enerji şirketi Gazprom, büyük oranda sahibi olduğu Kuzey Akım 1 boru hattındaki gaz akışını “Tribünlere bakım yapılması” sebebiyle belirsiz bir süreliğine gaz akışını %75 oranında azalttı. Bu gaz akışı ile ilgili düzenlenmenin Rusya - Ukrayna gerilimi sonrasında Rusya'ya uygulanan ambargoların sonucu olup olmadığı ise bir tartışma konusu.

Bu gelişmeler sonrası Avrupa'yı zor bir kışın beklediğini söyleyebiliriz. Başta Kuzey Akım 1 hattının bağlandığı Almanya olmak üzere Avrupa ülkeleri şimdiden bazı önlemler almaya başlamıştır.

PROBLEM HAKKINDA ALINAN ÖNLEMLER VE SUNULMUŞ ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Bu veriler ışığında büyük yüz ölçümüne sahip ülkeler başta olmak üzere tüm Avrupa ülkelerinin doğalgaza ihtiyacı olduğunu görüyoruz. Avrupa ülkeleri Kuzey Akım 1 gaz hattının akışındaki azalma sebebiyle alabileceği bazı önlemler bulunmakta.

- Almanya, Ukrayna'daki savaşın başlamasından bu yana Norveç ve Hollanda üzerinden alternatif doğal gaz rotaları oluşturmaya çalışıyor.
- Katar ve ABD'den sıvı gaz ithal edebilmek için limanlarına koymak üzere beş yüzer terminal de satın alıyor.
- Almanya'nın sahilinden kalan kesimlerine yeni boru hatlarının inşa edilmesini gerektiriyor. Bunun da aylar alabileceği belirtiliyor.
- İtalya ve İspanya Cezayir'den daha çok gaz ithal etmeye çalışıyor.
- Almanya ayrıca kömür kullanımını arttırıyor ve çevresel etkileri bir kenara koyarak kapatmayı planladığı termik santrallerin ömürlerini uzatma yoluna gidiyor.

PROBLEMDE ROL OYNAYAN FAKTÖRLER

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

Her ne kadar tüm dünya günümüzde yaşanan Rusya - Ukrayna gerilimine odaklanmış olsa da enerji krizi sadece doğalgaz sebebiyle yaşanmıyor. Enerjisini kendisi karşılayan ve enerji ham maddesi ihraç eden ülkeler ile dışa bağımlı ülkeler arasındaki politik gerilimlerin bir çok kez dünya ekonomisine zarar verdiğini görüyoruz. günümüzde çok büyük bir örneği görülse de 1973 Petrol Krizi de bu konuya örnektir.

1973 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin Yom Kippur savaşı sırasında İsrail'e destek vermesi sonucu OAPEC, ABD'ye ve İsrail tarafında politik görüşe sahip ülkelere petrol ihraç etmeyeceğini duyurmuştu. Gelişmiş ülke sanayileri petrole bağımlı olduğu için OAPEC bu durumu fırsat bilerek petrol fiyatlarını arttırmıştır. Bu durum 1929 Krizinden beri dünyada görülmüş en büyük krizi meydana getirdi.

Bu örneklerden çıkarılabilecek sonuç ise petrol ve doğal gaz gibi enerji ham maddesi üreten ve ihraç eden ülkelerin, ticari anlaşmaları içinde bulundukları ülkeler ile politik durumların dünya ekonomisine etkisidir.

Petrol ve doğalgaz üreticisi ülkelerin bu ürünleri üretim ve dağıtımdaki devamlılığın güvence altına alınması büyük bir önem arz etmektedir. Bu güvencenin sağlamlaştırılması, anlaşmaların devamlılığı veya yeni anlaşmalar için BM üye ülkelerinin bir araya gelmesi ve konu hakkında görüşme yapması beklenmektedir.

BİLDİRİ TEKLİFİNİN YANITLAMASI GEREKEN SORULAR

- Son politik gelişmeler başta olmak üzere, tarihte yaşanmış politik olayların enerji ihracatçısı ve ithalatçısı ülkeler üzerindeki ekonomik etkisi nedir ?
- Doğalgaz ve petrol gibi enerji ham maddesi ihracatçısı ülkeler ve bu ülkelerle ticari anlaşmalara tabi ülkeler arasında nasıl bir politik süreç izlenmelidir ?
- Enerji anlaşmalarının devamlılığının güvencesi nasıl sağlanmalıdır, halihazırda var olan anlaşmalar üzerinde nasıl değişiklikler/geliştirmeler yapılabilir ?

ARAŞTIRMA ÖNERİLERİ

TMUN'23 EKONOMİ VE SOSYAL KOMİTESİ ÇALIŞMA REHBERİ

- Problemin tarihi araştırılması ve her ülke delegesinin kendi ülkesinin enerji anlaşmalarında bulunan çıkarlarını temsil etmesi
- Dünyada yaşanmış ve yaşanmaya devam eden politik olaylardan dolayı enerji arz - talep dengesinin nasıl bozulduğuna, gelecekte nasıl düzeltilebileceğine dair araştırma yapılması

KAYNAKÇA

- https://tr.wikipedia.org/wiki/Rusya-Ukrayna_Sava%C5%9F%C4%B1
- <https://medyascope.tv/2022/03/07/rusyaya-hangi-yaptirimlar-uygulaniyor/>
- <https://www.cnnturk.com/dunya/avrupada-enerji-krizi-rusyanin-gaz-sevkiyatini-durdurmasi-en-cok-hangi-ulkeleri-etkiler>
- <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/dunyada-en-fazla-dogal-gaz-rezervi-38-trilyon-metrekuple-rusyada/1882556>
- <https://www.bbc.com/turkce/articles/cxe5g5l351ro>
- <https://www.bbc.com/turkce/articles/cp6kpy4g4r6o>